

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТОКУ ТЕРИТОРІЙ»**

(для студентів 5 курсу денної форми навчання
напряму підготовки 8.03050401 – «Економіка підприємства»)

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку територій» (для студентів 5 курсу денної форми навчання із спеціальності 8.03050401 – «Економіка підприємства») / Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Н. В. Бібік. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 15 с.

Укладач: Н. В. Бібік

Рецензент: проф., д.т.н. В. І. Торкатюк

Програми розроблені за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Рекомендовано кафедрою Економіки будівництва,
протокол №6 від 24 грудня 2013 р.

ЗМІСТ

Стор.

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	7
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни.....	7
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямками підготовки та видами навчальної роботи.....	9
2.2. Тематичний план дисципліни.....	9
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями.....	10
2.2.2. Лекційний курс.....	10
2.2.3. Практичні заняття.....	11
2.2.4. Індивідуальні завдання.....	11
2.2.5. Самостійна навчальна робота студента.....	11
2.3. Засоби контролю та структура екзаменаційного кредиту.....	13
2.4. Інформаційно-методичне забезпечення.....	13

ВСТУП

Глобалізація наче надміцним паском дедалі дужче «стягує» докупи колись розрізнені народи. Стає все більш очевидним, що в глобалізованому світі народи стають заручниками глобальних проблем, які стосуються усіх. Фахівці все ще сперечаються, що в тих проблемах залежить від природного саморозвитку, його циклів, а що – від людей, їхньої діяльності, яка безпосередньо впливає на довкілля.

Однак всі фахівці погоджуються у тому, що сучасні темпи зміни природних факторів на планеті набагато вищі темпів тих змін, які відбуваються в суспільстві. Цим обумовлена потреба системного вивчення єдності суспільства та природи як таких, які знаходяться у стані функціональної залежності та впливають на життєдіяльність людини. Розуміння небезпеки, творчий пошук науковців, урядів, світових лідерів призвели до формування і закріплення в документах ООН концепції сталого розвитку, який виступає альтернативою сучасному незбалансованому, небезпечному розвитку людської цивілізації.

Ідея сталого розвитку була взята на озброєння у багатьох країнах світу. Розробляються стратегії сталого розвитку на глобальному, національному, регіональному, місцевому рівнях управління. Кращі результати досягнуто там, де в розробці та реалізації стратегій сталого місцевого розвитку беруть активну участь місцеві громади.

Масова соціальна мобілізація задля збалансованого місцевого розвитку можлива лише за умови усвідомлення його концептуальних основ, шляхів реалізації, наявності відповідних нормативно-правових, інституційних, матеріальних засад, внутрішніх та зовнішніх політичних та соціально-економічних умов.

Особлива роль у цій справі належить вищій школі. Саме тут підготовка нової генерації фахівців повинна разом із засвоєнням суто професійних знань орієнтувати на пошук шляхів та засобів збалансованого розвитку у системі «природа-соціум-економіка».

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни: Метою є ознайомлення студентів з основними теоретичними положеннями, підходами та принципами сталого розвитку, формування знань і навичок раціональної організації та економічного обґрунтування реалізації концепції сталого розвитку на території району, міста, області, країни в цілому.

Завдання дисципліни – вивчення сутності сталого розвитку територій, концепції сталого розвитку та сучасних підходів до аналізу сталого розвитку; визначення методичних підходів щодо формування стратегії сталого розвитку та управління сталим розвитком, з наступним оцінюванням ефективності впровадження відповідних рішень.

1.1.2. Предмет вивчення у дисципліні: вивчення теоретичних підходів та практичних рекомендацій щодо розробки та впровадження стратегії сталого розвитку на певній території.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Економіка підприємства Регіональна економіка Менеджмент	Економіка і організація інноваційної діяльності Аналіз господарської діяльності Стратегічне управління підприємством

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль. Стратегія сталого розвитку територій

Змістовий модуль (ЗМ) 1. *Теоретичні засади сталого розвитку територій та управління сталим розвитком.*

1. Сутність сталого розвитку: загальна характеристика та індикатори вимірювання.
2. Економічне зростання і сталий розвиток
3. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку

4. Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу

ЗМ 2. Організація та аналіз впровадження заходів сталого розвитку територій.

1. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів і сталий розвиток
2. Україна в контексті переходу на засади сталого розвитку
3. Соціальна мобілізація для сталого розвитку
4. Стратегічне планування сталого розвитку

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості та знання)	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері
Репродуктивний рівень. <i>Вміти</i> проводити комплексний аналіз розвитку територій; давати повні, вичерпні відповіді на програмні запитання. <i>Мати</i> всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни.	Соціально-виробнича, соціально-побутова сфери діяльності.	Організаційна, управлінська, виконавська функції.
Алгоритмічний рівень. <i>Вміти</i> аналізувати стан сталого розвитку в країнах за заданими показниками; використовувати сучасну літературу присвячену соціальним, економічним та екологічним проблемам розвитку країн. <i>Знати</i> особливості впровадження концепції талого розвитку на національному рівні.	Виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова сфери діяльності.	Організаційна, управлінська, виконавська функції.
Евристичний рівень. <i>Вміти</i> групувати та аналізувати ефективність заходів впровадження концепції сталого розвитку, з урахуванням сучасного стану розвитку. Формувати пропозиції щодо удосконалення наявних стратегій сталого розвитку. <i>Знати</i> специфіку сталого підходу до аналізу суспільства; критерії, принципи та ознаки сталого розвитку.	Виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова сфери діяльності.	Організаційна, управлінська, виконавська функції.

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку та будівництва України. Проект Закону України “Про засади державної регіональної політики” (станом на 01.12.2009) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minregionbud.gov.ua/index.php?id=2500>.
2. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. №2850-IV // Офіційний вісник України. – 2005. — № 40.– С.25.
3. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів» від 24 грудня 1999 р. №1359-XIV // Офіційний вісник України. – 2000. – №1. — С.29.
4. Бубенко П.Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку: монографія / П.Т. Бубенко. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2002. – 316 с.
5. Мельник Л.Г. Устойчивое развитие: теория, методология, практика: учебник / под ред. Л. Г. Мельника. — Сумы: Университетская книга, 2009. — 1216 с.
6. Варналій З.С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія / [ред. З.С. Варналій]. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.
7. Долішній М.І Регіональна політика: методологія, методи, практика / [М.І Долішній, П.Ю. Беленький, Є.І. Бойко та ін.]. — Львів.: ДПА Друк, 2001. — 720 с.
8. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики: учебник для вузов / А.Г. Гранберг. — М.: ГУ ВШЭ, 2000. — 495 с.
9. Пономаренко В.С. Стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на період до 2011 року/ [В.С. Пономаренко, О.С. Кривцов, М.О. Кизим, П.Т. Бубенко, А.Л. Дуленко та ін.]. – Х.: Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2003. – 204 с.

1.5. Анотації програми навчальної дисципліни

Анотація

Стратегія сталого розвитку території

Мета дисципліни полягає у ознайомленні студентів з основними теоретичними положеннями, підходами та принципами сталого розвитку, формування знань і навичок раціональної організації та економічного обґрунтування реалізації концепції сталого розвитку на території району, міста,

області, країни в цілому за допомогою вивчення сутності сталого розвитку територій, концепції сталого розвитку та сучасних підходів до аналізу сталого розвитку; визначення методичних підходів щодо формування стратегії сталого розвитку та управління сталим розвитком, з наступним оцінюванням ефективності впровадження відповідних рішень.

Аннотация

Стратегия устойчивого развития территории

Цель дисциплины состоит в ознакомлении студентов с основными теоретическими положениями, подходами и принципами устойчивого развития, формирования знаний и навыков рациональной организации и экономического обоснования реализации концепции устойчивого развития на территории района, города, области, страны в целом, посредством изучения сущности устойчивого развития территорий, концепции устойчивого развития и современных подходов к анализу устойчивого развития; определение методических подходов к формированию стратегии устойчивого развития и управления устойчивым развитием, с последующим оцениванием эффективности внедрения соответствующих решений.

Annotation

Strategy of territory sustainable development

The purpose of discipline is to acquaint students with basic theoretical principles, approaches and principles of sustainable development, acquiring knowledge and skills of rational organization and economic substantiation of the sustainable development concept in the district, city, state, country as a whole by studying the essence of sustainable development areas, the concept of sustainable development and modern approaches to the sustainable development analysis, the definition of methodological approaches to the strategy of sustainable development and sustainable development management, with subsequent evaluation efficient implementation of relevant decisions.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(для 5 курсу денної форми навчання напрямку підготовки 8.03050401 –
«Економіка підприємства»)

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямами підготовки та видами навчальної роботи

Спеціальність, спеціалізація (шифр, абревіатура)	Всього кредити/години	Триместр(и)	Годин							Іспити (триместр)	ІМК (триместр)	
			Всього	Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі			
					Лекції	Практичні семінари	Лабораторні		Контр. роб			КР
8.03050401 “Економіка підприємства”	2/72	13	72	22	11	11		50				13

2.2. Зміст дисципліни

Модуль – Сталий розвиток територій

Змістовий модуль (ЗМ) 1. Теоретичні засади сталого розвитку територій та управління сталим розвитком.

1. Сутність сталого розвитку: загальна характеристика та основні засади
2. Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку
3. Економічне зростання і сталий розвиток
4. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

Визначення, сутність поняття сталого розвитку, основних документів міжнародного співтовариства стосовно сталого розвитку, показників та системи індикаторів які вимірюють сталість розвитку територій. Нормативно-правова база регулювання сталого розвитку в Україні.

ЗМ 2. Організація та аналіз впровадження заходів сталого розвитку територій.

1. Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу
2. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів і сталий розвиток

3. Україна в контексті переходу на засади сталого розвитку
4. Стратегічне планування сталого розвитку

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

Визначення системи управління сталим розвитком на міжнародному та національному рівні, ролі громади у розбудові сталого розвитку та захисту планети. Розгляд стратегічного планування сталого розвитку, джерел фінансування стратегій сталого розвитку.

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі та змістовні модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Практ.	Лаб.	СРС
Модуль. Сталий розвиток територій	2/72	11	11		50
ЗМ 1. Теоретичні засади сталого розвитку територій та управління сталим розвитком.	1/36	5,5	5,5		25
ЗМ 2. Організація та аналіз впровадження заходів сталого розвитку територій.	1/36	5,5	5,5		25

2.2.2. Лекційний курс

Зміст	Кількість годин
	8.03050401
ЗМ 1. Теоретичні засади сталого розвитку територій та управління сталим розвитком.	5,5
Тема 1. Сутність сталого розвитку: загальна характеристика та основні принципи концепції сталого розвитку	1,5
Тема 2. Еволюція поглядів на сталий розвиток, проблеми виміру	1,5
Тема 3. Система глобальних та національних вимірів сталого розвитку: індикатори та індекси сталого розвитку	1,5
Тема 4. Державне регулювання сталого розвитку	1
ЗМ 2. Організація та аналіз впровадження заходів сталого розвитку територій.	5,5
Тема 1. Управління сталим розвитком на міжнародному та національному рівні	1,5
Тема 2. Активізація людського ресурсу – головний фактор сталого розвитку	1,5
Тема 3. Формування стратегії сталого розвитку території	1,5
Тема 4. Фінансування сталого розвитку	1
Разом	11

2.2.3. Практичний курс

Зміст	Кількість годин
	8.03050401
ЗМ 1. Теоретичні засади сталого розвитку територій та управління сталим розвитком.	5,5
Тема 1. Сутність сталого розвитку: загальна характеристика та основні принципи концепції сталого розвитку	1,5
Тема 2. Еволюція поглядів на сталий розвиток, проблеми виміру	1,5
Тема 3. Система глобальних та національних вимірів сталого розвитку: індикатори та індекси сталого розвитку	1,5
Тема 4. Державне регулювання сталого розвитку	1
ЗМ 2. Організація та аналіз впровадження заходів сталого розвитку територій.	5,5
Тема 1. Управління сталим розвитком на міжнародному та національному рівні	1,5
Тема 2. Активізація людського ресурсу – головний фактор сталого розвитку	1,5
Тема 3. Формування стратегії сталого розвитку території	1,5
Тема 4. Фінансування сталого розвитку	1
Разом	11

2.2.4. Індивідуальні завдання:

розрахунково-графічне завдання

Не передбачені програмою навчання.

2.2.5. Самостійна навчальна робота студента

(денне навчання)

Формою контролю самостійної роботи є реферат з обраної теми дослідження.

Тематика рефератів

1. Аналіз історії і закономірностей розвитку біосфери і цивілізації.
2. Глобальна криза навколишнього середовища.
3. Глобальні, регіональні і локальні проблеми навколишнього середовища.
4. Стан та світові запаси основних видів природних ресурсів: ресурси (сонячна енергія, вітер; приливи).
5. Не відновлювальні, відновлювані, невичерпні ресурси.
6. Глобальна криза навколишнього середовища.
7. Римський клуб і глобальна проблематика.

8. Забруднення атмосфери (кислотні дощі, фотохімічний зміг і т.д.).
9. Забруднення внутрішніх вод та Світового океану.
10. Забруднення літосфери; деградація земель, опустелювання.
11. Радіоактивне забруднення навколишнього середовища.
12. Зміна клімату. Скорочення видового складу живої матерії (причини, масштаби і наслідки зникнення видів живих організмів).
13. Проблеми збереження природних ареалів проживання живих організмів.
14. Небезпеки і ризики впливу змін навколишнього середовища на здоров'я людини та стан екосистеми.
15. Наслідки глобального потепління: підвищення рівня світового океану, затоплення прибережних зон; танення льодовиків і вічної мерзлоти; деформація кліматичних і сільськогосподарських зон і географічної структури виробництва продовольства; зміни рослинного покриву, опустелювання.
16. Сучасні підходи до збереження ресурсів планети.

Розподіл часу самостійної роботи

Зміст	Кількість годин
	8.03050401
1	2
ЗМ 1. Теоретичні засади сталого розвитку територій та управління сталим розвитком.	25
Тема 1. Сутність сталого розвитку: загальна характеристика та основні принципи концепції сталого розвитку	6
Тема 2. Еволюція поглядів на сталий розвиток, проблеми виміру	6
Тема 3. Система глобальних та національних вимірів сталого розвитку: індикатори та індекси сталого розвитку	6
Тема 4. Державне регулювання сталого розвитку	7
ЗМ 2. Організація та аналіз впровадження заходів сталого розвитку територій.	25
Тема 1. Управління сталим розвитком на міжнародному та національному рівні	6

Продовження табл.

1	2
Тема 2. Активізація людського ресурсу – головний фактор сталого розвитку	7
Тема 3. Формування стратегії сталого розвитку території	6
Тема 4. Фінансування сталого розвитку	6

2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю	Розподіл балів, %
Поточний контроль зі змістовних модулів	
ЗМ 1. Тестове завдання №1	30
ЗМ 2. Тестове завдання №2	30
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ	
Залік (письмовий)	40
Всього за модулем	100%

Критерії підсумкової оцінки на підставі поточного контролю

Кількість балів	Оцінка за національною Шкалою	ECTS оцінка
більше 90 – 100 включно	Відмінно	A
більше 80 – 90 включно	Добре	B
більше 70 – 80 включно		C
більше 60 – 70 включно	Задовільно	D
більше 50 – 60 включно		E
більше 25 – 50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
від 0 – 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

2.4. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет-адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література	
1.1 Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку та будівництва України. Проект Закону України “Про засади державної регіональної політики” (станом на 01.12.2009) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minregionbud.gov.ua/index.php?id=2500 .	ЗМ 1, ЗМ2
1.2. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. №2850-IV // Офіційний вісник України. – 2005. — № 40.– С.25.	ЗМ 1, ЗМ2
1.3. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів» від 24 грудня 1999 р. №1359-XIV // Офіційний вісник України. – 2000. – №1. — С.29.	ЗМ 1, ЗМ2
1.4. Бубенко П.Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку: монографія / П.Т. Бубенко. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2002. – 316 с.	ЗМ 1, ЗМ2
1.5. Мельник Л.Г. Устойчивое развитие: теория, методология,	ЗМ 1, ЗМ2

Бібліографічні описи, Інтернет-адреси	ЗМ, де застосовується
практика: учебник / под ред. Л. Г. Мельника. — Сумы: Университетская книга, 2009. — 1216 с.	
1.6. Варналій З.С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія / [ред. З.С. Варналій]. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.	ЗМ 1, ЗМ2
2. Додаткові джерела	
2.1. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень. К.: Вища школа, 1997. – 272 с.	ЗМ 1, ЗМ2
2.2. Державний стандарт України ДСТУ 3008 – 95 „Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”	ЗМ 1, ЗМ2
2.3. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження. – Львів, Світ, 2001. – 416 с.	ЗМ 1, ЗМ2
2.4. Петрович Й.М. Менеджмент організацій: методи виконання випускних робіт: Навч.посібник / Й.М.Петрович, А.В.Дубодєлова та ін. – Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2000. – 160 с.	ЗМ2
2.5. Эхо Ю. Письменные работы в вузах. Практическое руководство для всех, кто пишет дипломные, курсовые, контрольные, доклады, рефераты, диссертации. – 3-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 128 с.	ЗМ2

Навчальне видання

Програма навчальної дисципліни та
робоча програма навчальної дисципліни
«Стратегія сталого розвитку територій»
(для студентів 5 курсу денної форми навчання
напряму підготовки 8.03050401 – «Економіка підприємства»)

Укладач: **БІБІК** Наталія Валеріївна

В авторській редакції
Комп'ютерне верстання: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2012, поз. 169 Р

Підп. до друку 14.03.2013 р.	Формат 60x84/16
Друк на ризографі	Ум. друк. арк. 1,2
Тираж 10 пр.	Зам. № 9299

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4064 від 12.05.2011 р.